

PIETER JAN MARTYN

Vertroebelde beelden en herkenning

Pieter jan Martyn speelde als kind in het atelier van zijn vader, de succesvolle schilder Hervé Martyn. Hij mocht er volop tekenen. Aan tekenmateriaal was er geen gebrek en het jongentje kon er ongebreideld zijn fantasie uitleven.

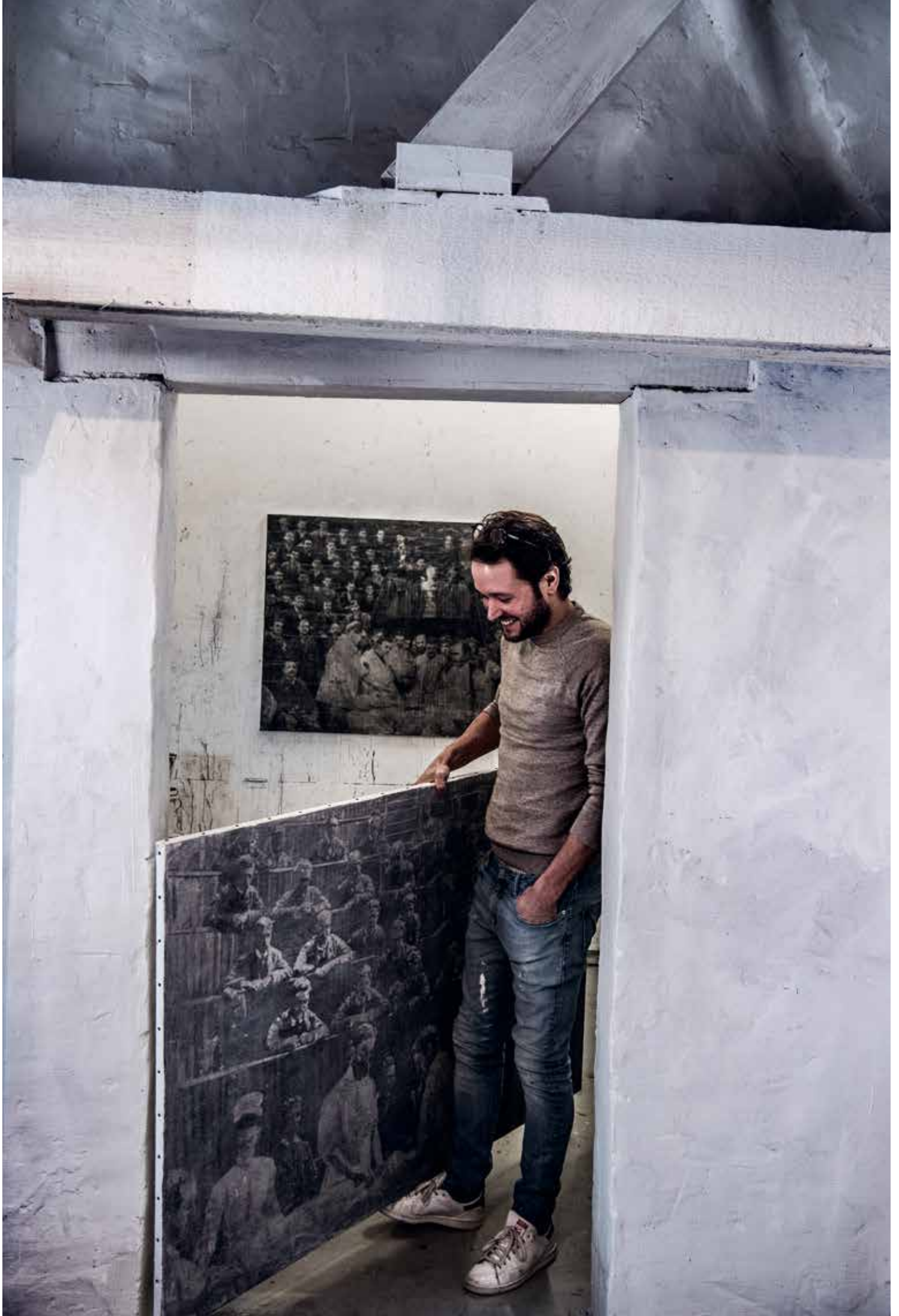
Pieter jan Martyn, *SO1 inferno*, 2015, acryl en houtskool op doek, 30 x 40 cm

Pieter jan Martyn (°1986) verliet voor het vijfde middelbaar de Avelgemse scholen en ging op internaat in Sint-Lukas in Gent. Hij kreeg nieuwe vrienden en het weekend moest hij thuis, zonder hen, doorbrengen. Om de tijd te doden, begon hij te schilderen. Het werd na een tijd een lucratieve hobby. Hij schilderde filmstills en filmaffiches na en kon die in een of ander beginnend restaurant exposeren en verkopen. Het bracht genoeg op om opnieuw verf en doek te kopen. “Anderen hadden een vakantiejob, ik deed dat. Het was zeer commercieel werk.”

Na zijn humaniora studeerde Pieter jan Martyn toegepaste grafiek en vormgeving in het hoger kunstonderwijs. Hij moest een diploma met enige toekomst halen. Toen hij eenentwintig was schilderde hij een werk dat hij nog steeds bewaart. Het ziet er niet uit. “Het is geen goed werk,” zegt hij: “maar ik zag dat toen anders, het kwam los van de rest, er gaat een zekere spanning van uit, het lijkt onaf, het is nog in de schetsfase en toch is het beeld heel herkenbaar.” Het gaat om een still uit de film *Control* van Anton Corbijn over de band Joy Division en de figuur van leadzanger en songwriter Ian Curtis, die zich van het leven benam. “Het is een filmstill waarop ik het beeld compositorisch verschoven heb tot ik het beter vond en waarbij ik uiteindelijk heel erg ben afgeweken van het oorspronkelijke beeld. Ook al is het geen goed werk, het is wel het eerste waarvan ik vond dat het iets was dat ik niet had nageschilderd, maar dat iets van mezelf was.” Het is een schilderij dat gemaakt is met houtskool en acrylverf, materiaal dat toen ruim voorhanden was bij hem thuis.

GELAAGDE OPBOUW Pieter jan Martyn: “Sinds die periode ben ik altijd op zoek naar schimmigheid, naar verwerking door het gebruik van verschillende materialen. Ik wil een nostalgisch effect bereiken waardoor de kijker een vorm van herkenning ervaart, zonder daarom een formele herkenning van een bepaalde persoon of gebeurtenis te ambiëren. Ik wil het gevoel opwekken dat je een beeld al ergens gezien hebt en dat tracht ik te doen door de indruk van het werk naar mijn hand te zetten.”

Door een schilderij met diverse materialen, zoals zand en plaaster, te bewerken, ging hij op zoek naar het beeld dat hij wou creëren. In 2013 is hij dan tot de techniek gekomen die hij nu nog gebruikt. Hij werkt met een heel gelaagde opbouw. Vertrekkend van een foto of enig ander beeld zet hij een op het eerste gezicht heel klassiek geschilderd werk op. Zo mochten zijn facebookvolgelingen in de regeerperiode van Elio Di Rupo, op basis van een foto van de premier waarin die tijdens een pauze op het kabinet van hemd wisselt, de gedaantewisselingen van het schilderij dat Pieter Jan daarna maakte bijna live volgen. Op de foto en op het schilderij staat de premier met zijn ontblote rug naar de toeschouwer. Martyn schildert het in eerste instantie kleurrijk en natuurgetrouw. Maar dan zie je hoe het telkens weer wordt overschilderd, soms flinterdun, en hoe het verder wordt bewerkt tot het beeld tot stand komt dat hij wil. De schilderijen van Martyn bevatten relatief veel houtskoollagen en verstoppert heel wat informatie, informatie die te tijdsgebonden is en niet relevant is voor het werk of het beeld dat hij wil verkrij-

Pieter Jan Martyn, *J02 the jury*, 2012, acryl, houtskool en olieverf op doek, 120 x 200 cm
PRIVÉCOLLECTIE

gen. Ook gebeurt het dat hij oudere schilderijen opnieuw overschildert in een andere richting waarbij van het onderliggende werk nog iets doorschemert.

NÜRNBERG EN RAF Na de techniek van Pieter Jan Martyn moeten we het uiteraard ook over zijn thematiek hebben. “Wat altijd terugkomt in mijn werk is dualiteit en vanitas. Het contrast tussen twee zaken is altijd aanwezig. Mijn werk maakt stevast deel uit van een reeks en kadert binnen een vastgelegd concept. Alle reeksen die ik maak draaien feitelijk rond ethiek en veelal zijn die gesitueerd in een politieke, juridische of medische context.”

Hij maakte in 2012 een reeks werken rond het proces van Nürnberg (1945-1946) waar een internationaal militair tribunaal de Duitse oorlogsmisdaden veroordeelde. Hier werden de verantwoordelijken gestraft en niet meer het hele land, zoals dat gebeurde na de Eerste Wereldoorlog. Het proces heeft een grote impact gehad op ons huidig internationaal rechtssysteem. Martyn schildert in deze reeks de beklaagden in afzonderlijke portretten die enigszins herkenbaar zijn en die op die manier een historisch kader scheppen. In een tweede gedeelte schildert hij groepsport-

“Ik wil het gevoel opwekken dat je een beeld al ergens gezien hebt en dat tracht ik te doen door de indruk van het werk naar mijn hand te zetten.”

Pieter Jan Martyn, *M01 the odd life of William Morris*, 2017, acryl en houtskool op doek, 30 x 40 cm

tretten zowel van de beklagden als van de rechters. Hier zijn de figuren niet of minder herkenbaar, ze lijken anoniem. Alle schilderijen in dit onderdeel van de reeks krijgen de titel *The Jury*, een titel die eerder slaat op de positie van de toeschouwer. Hoe kijken wij naar processen in de media? Zijn reeks *Tales of Autumn*, die hij een tweetal jaren geleden maakte, was eveneens wat controversieel. Hier gaat het over de Rote Armee Fraktion, ook bekend als de Baader-Meinhof-Groep. Ook deze reeks maakte hij om in Duitsland te tonen. Hij was door zijn vaste galeriehouder, Ulf Schroeder, gevraagd voor een tentoonstelling in het Kunstverein Peschenhaus in Moers. Martyn was bezig met werken te maken rond de brand in de Innovation in 1967, waarover twijfels bestaan of het al dan niet ging om een aanslag. Dat was ook in de Duitse pers opgepikt en zijn galeriehouder vertelde hem dat Andreas Baader, later leider van de terreurcel, geïnspireerd door de brand in de Innovation in Duitsland aanslagen op warenhuizen heeft gepleegd. Zo kon Martyn de link leggen met de Duitse geschiedenis en kon de thematiek verder worden uitgewerkt. Hij maakte hierbij gebruik van iconische foto's die in de Duitse pers waren verschenen en een ruime bekendheid hadden bij onze Oosterburen. Onder meer de foto van de in 1970 door een politieman in burger neergeschoten Benno Ohnesorg, tijdens een studentenpro-

test tegen het bezoek van de toenmalige sjah van Perzië, was één van zijn inspiratiebronnen. In zijn bronnenmateriaal gaat hij ruim om met de thematiek en vult die aan met fictieve beelden. De fictie en de realiteit vloeien in elkaar over.

VERGANKELIJKHEID Het vanitasgegeven, dood en vergankelijkheid vinden we vaak terug in het werk van Pieter Jan Martyn. Het gaat van Egon Schiele op zijn sterfbed tot gemaskerde chirurgen in operatiekamers, van de dode Laura Palmer uit *Twin Peaks* tot het afnemen van een dodenmasker bij zichzelf. Het zijn allemaal werken die op één of andere manier verwijzen naar voorbeelden uit de kunstgeschiedenis (één van zijn lievelingsvakken tijdens zijn opleiding). Zelfs de bloemenschilderijen waarmee hij de jongste tijd heeft verrast, zijn een vorm van vanitas. Wat vergaat er vlugger dan een boekje? Hier kan je wel zien dat de schilder gebruik maakt van een rijk kleurenpalet, maar ook nu weer worden onverbiddelijk de kleuren aangetast en verdonkermaand.

Verder vind je in zijn werk heel veel volk. Groepsfoto's lijken een vast bestanddeel te vormen. Waar hij *Hospitality*, zijn jongste solo in Duitsland, vooral rond autopsie en operaties had opgebouwd, toont hij in *The Resurrection of the Haze* vooral het publiek, de toeschouwer. Het werk is gebaseerd

Pieter Jan Martyn, *S01 Benno Ohnesorg*, 2015, acryl, houtskool en olieverf op doek, 50 x 60 cm

op historische foto's die hij manipuleert of op door hem gesceneerde fotografie. Hij ondersteunt het gegeven door in tentoonstellingen soms voorwerpen die in de werken voorkomen effectief te tonen. In Duitsland had hij één van de ruimten ingericht als een (vervallen) operatiekwartier.

Het werk van Pieter Jan Martyn is niet van het charmerende type, maar het weet de kunstrijker wel te treffen, te intrigeren en naar zich toe te trekken om het te exploreren. Het is soms confronterend en het zet je aan het denken, het roept geschiedenis op, misschien wel de jouwe.

—

DAAN RAU

INFO *The Resurrection of the Haze*, solo, van 5 mei t.e.m. 3 juni 2018, Gallery Anouk Vilain, Bouquetstraat 123, 3590 Diepenbeek – *Symbols of Democracy*, solo, van 19 januari t.e.m. 17 februari 2019, Bruthaus Gallery, Molenstraat 84, 8790 Waregem – **WEBSITE** www.martyn.be

Pieter Jan Martyn, *A02 the surgery*, 2015, acryl en houtskool op doek, 30 x 40 cm